

Handläggare
Ida Malmberg
Telefon: 08-508 03 499**Till**
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss av betänkandet kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Maria Häggblom
StadsdelsdirektörToni Mellblom
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har överlämnat till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd remiss av betänkandet Kvinnor och barn i rättens gränsland SOU 2012:45 (dnr 001-1338/2013). Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga och analysera förekomsten och omfattningen av våld, hot och kränkningar som kan drabba utländska kvinnor och deras barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en man bosatt i Sverige. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att det har tagits fram förslag på åtgärder som syftar till att skydda och värna en utsatt grupp kvinnor och barn.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att tillkalla en särskild utredare för att kartlägga och analysera förekomsten och omfattningen av våld, hot och kränkningar som kan drabba utländska kvinnor och deras barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till en man bosatt i Sverige. Vidare fick utredningen i uppgift att identifiera de utsatta kvinnornas behov av insatser från förvaltningen samt lämna förslag till hur insatserna kan förbättras.

Ärendet

Utredningen har valt att använda sig av enkäter för att undersöka i vilken utsträckning myndigheter och kvinnojourer har haft kontakt med kvinnor och barn med tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning som har blivit utsatta för våld eller kränkning. Därutöver har utredningen även djupintervjuat fyra berörda kvinnor.

Enkätundersökningen syfte var att ge svar på följande fyra frågor:

- Hur många kvinnor som är i Sverige med uppehållstillstånd på grund av anknytning utsatts för våld?
- Hur många medföljande barn har dessa kvinnor?
- Vilket land kommer kvinnorna ifrån?
- Vart hänvisas kvinnorna för stöd och hjälp?

Enkäten ställdes till kommunal socialtjänst, polismyndigheter, akutmottagningar inom sjukvården samt ideella kvinno- och brottsofferjourer i fem län. De berörda länen var Västernorrland, Gävleborg, Värmland, Stockholm och Skåne. Enkäten omfattade totalt 92 av Sveriges 290 kommuner och hade en svarsfrekvens på cirka 50 %.

Resultat

Resultatet från kartläggningen visade att mottagarna under en tremånadersperiod mött minst 491 och högst 1 040 kvinnor som kommit till Sverige på grund av anknytning och där det fanns anledning att anta att de utsatts för våld. Därutöver handlade det om minst 256 och högst 980 barn som varit bosatta hos de registrerade kvinnorna. Antalet kvinnor var för utredningen betydligt större än förväntat. Omräknat i hela Sverige med hänsyn till den 50-procentiga svarsfrekvensen skulle det indikera att det handlade om flera tusen utländska kvinnor per år. Det kan noteras att det för närvarande kommer drygt 10 000 kvinnor till Sverige varje år på grund av anknytning.

Utredningens förslag

Tvåårsregeln

Utredningen vill att tvåårsregeln ska utredas vidare eftersom en konsekvens av regeln är att kvinnor väljer att stanna kvar i relationer där de blir utsatta för våld. Anknytningspersonen har möjlighet att utnyttja lagstiftningen genom sitt överläge.

Utredningens undersökning indikerar att det finns flera män som systematiskt gör just detta. Ett skäl som talar för tvåårsregeln är att den ger möjlighet till en generösare tillståndsprövning vid det första tillfället som personen söker uppehållstillstånd.

Utredningen menar dock att det vore bättre om tyngdpunkten på prövningen läggs vid det första tillfället istället för efter två år. Hur en sådan lagstiftning ska utformas måste dock utredas vidare.

Fokus på anknytningspersonen

Utredningen föreslår att fokus i ökad utsträckning måste läggas på anknytningspersonerna genom ökade kontrollåtgärder i samband med en ansökan om uppehållstillstånd genom anknytning. Om systemet förmår identifiera oseriösa anknytningspersoner behöver utökade kontroller inte drabba seriösa personer.

Förbättrad skyddsregel

Utredningen vill att det svenska samhället i ökad utsträckning tar ett ansvar för de kvinnor och barn som kommer hit och blir utsatta för våld. Därför föreslår utredningen en förbättrad skyddsregel utan de inskränkningar som finns idag. Det ska räcka med att kvinnan kan visa att hon eller barnet har blivit utsatt för våld eller allvarlig kränkning i förhållandet för att skyddsregeln ska gälla. Vidare föreslår utredningen att en kvinna som uppger våld/allvarlig kränkning i förhållandet riktat mot henne eller barnet ska ha rätt till ett offentligt biträde.

Riskbedömning och seriositetsprövning som huvudregel

Utredningen föreslår att migrationsverket ska göra en riskbedömning och seriositetsprövning vid alla snabba anknytningar (detta ska även omfatta gifta). Migrationsverket ska som huvudregel alltid ta in utdrag ur kriminalregistret, polisregistret och folkbokföringen. Idag gäller enligt förarbeten att utdrag ur kriminalregister, polisregister och folkbokföringen ska inhämtas om det finns anledning eller särskilda skäl till det.

Informationsskyldighet

Utredningen föreslår att migrationsverket genom de svenska utlandsmyndigheterna ska ge alla sökande information där

ordningen med den uppskjutna invandringsprövningen och dess konsekvenser beskrivs på ett utförligt sätt.

Utredningen ansluter sig till förslaget som lagts fram av utredningen om samhällsorientering om att även de som har tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning ska omfattas av rätten till samhällsinformation och att kommunerna aktivt måste söka upp de personer som har rätt till samhällsinformation.

Samordning

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ska samordna insatser för att hjälpa och stödja kvinnor och barn som kommer till Sverige på grund av anknytning och som far illa. Utredningens uppfattning är att det måste till riktade åtgärder till dessa kvinnor och barn för att identifiera och stödja dem.

Sammanfattning av förslagen

Utredningens förslag syftar till att i första hand förhindra att barn och kvinnor kommer till Sverige och här blir brottsoffer. Detta vill utredningen uppnå genom att flytta fokus från personen som söker uppehållstillstånd genom anknytning till anknytningspersonen.

I de fall som kvinnor och barn kommer till Sverige och blir utsatta för våld menar utredningen att samhället måste ta ett ökat ansvar för att skydda dessa personer. Detta uppnås bland annat genom en utökad skyddsregel.

Utöver detta vill utredningen att migrationsverket genom de svenska utlandsmyndigheterna ska ge alla sökande information där ordningen med den uppskjutna invandringsprövningen och dess konsekvenser beskrivs på ett utförligt sätt. Utredningen ansluter sig till förslaget som lagts fram av utredningen om samhällsorientering om att även de som har tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning ska omfattas av rätten till samhällsinformation och att kommunerna aktivt måste söka upp de personer som har rätt till samhällsinformation.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för individ och familj i samarbete med strategiska staben.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att det har tagits fram förslag på åtgärder som syftar till att skydda och värna en utsatt grupp kvinnor och barn. Nedan kommenterar förvaltningen de olika delarna i förslaget.

Tvåårsregeln

Förvaltningen instämmer med utredningen om att rådande lagstiftning behöver utredas vidare. Socialtjänsten träffar idag kvinnor som befinner sig i relationer där de på grund av tvåårsregeln känner sig tvingade att stanna kvar trots att de blir utsatta för våld.

Fokus på anknytningspersonen

Förvaltningen instämmer med att det borde finnas ett ökat fokus på anknytningspersonen med syfte att förhindra att män systematiskt hämtar hit kvinnor som sedan utsätts för våld.

Förbättrad skyddsregel

Stadsdelsförvaltningen har inget att invända emot förslaget på en utökad skyddsregel.

Riskbedömning och seriositetsprövning som huvudregel

Stadsdelsförvaltningen har inget att invända emot att migrationsverket alltid gör en riskbedömning och seriositetsprövning.

Informationsskyldighet

Stadsdelsförvaltningen instämmer med utredningen om att migrationsverket genom de svenska utlandsmyndigheterna ska ge alla sökande information där ordningen med den uppskjutna invandringsprövningen och dess konsekvenser beskrivs på ett utförligt sätt. Förvaltningen önskar dock mer information om förslaget om att kommunerna aktivt ska söka upp personer med tillfälligt uppehållstillstånd på grund av anknytning och delge dem samhällsinformation. Det framgår inte i förslaget om hur kommunen ska få kännedom om dessa personer. Utredningen redogör inte heller för hur kommunen ska kompenseras för de ökade kostnader som uppgiften innebär.

Förvaltningen önskar därför att den här delen av förslaget preciseras så att kommunen bättre kan förutse vad uppdraget innebär.

Samordning

Stadsdelsförvaltningen har inget att invända emot att länsstyrelserna får ansvar för samordningen samt att länsstyrelsen i Värmland får huvudansvaret.

Bilagor

- 1 Remiss av betänkandet Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45), dnr 001-1338/2013